MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO

Seduta tat-28 ta' Frar, 2007

Rikors Numru. 33/2006

Tarek Mohammed Ibrahim
vs
Vici Prim Minsitru u Ministru ghall-Gustizzja u l-Intern u Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanza u ta’ l-Expatriates

Il-Qorti,

A. RIKORS:
Rat ir-rikors tar-rikorrent li bih ippremetta:

Illi r-rikorrent huwa ta’ origini Egizzjana u kien kiseb ic-cittadinanza ta’ Malta wara li zzewweg lil Anna Grech fis-16 ta’ Mejju 1998.

Illi b’sentenza tal-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Familja) moghtija fit-30 ta’ Marzu 2004 fl-ismijiet **“Anna Grech vs Tarek Mohammed Ibrahim”** (Citazzjoni numru 285/2001) kien gie deciz li z-zwieg li kien sar bejn ir-rikorrent u Anna

Grech kien null u bla effett minhabba li l-kunsens kien gie miksub b’qerq.

Illi fis-17 ta’ Mejju 2005 huwa kien gie nfurmat mid-Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanza u ta’ l-Expatriates illi kien hemm il-hsieb li jsir ordni a tenur ta’ l-artikolu 14(1) tal-Kap. 188 dwar ic-Cittadinanza ta’ Malta sabiex tittehidlu c-cittadinanza Maltija.

Illi r-rikorrent kien deher quddiem Kumitat ta’ Inkjesta li wara li kien sema’ l-kaz, ghadda r-rakkomandazzjonijiet tieghu lill-intimat.

Illi r-rikorrent talab kemm-il darba li jinghata kopja tax-xhieda ta’ martu Anna Grech kif ukoll kopja tad-decizjoni ossia rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat ta’ Inkjesta, izda dawn ir-rikjesti kienu gew rifjutati. Fil-fatt, kien ghadu sallum ma jafx x’kien gie deciz mill-Kumitat ta’ Inkjesta.

Illi fit-12 ta’ April 2006 l-intimat Vici Prim Ministru u Ministru tal-Gustizzja u l-Intern hareg ordni:
In terms of subarticle (1) of Article 14 of the Maltese Citizenship Act (Cap 188), it is hereby ordered that Mr Tarek Mohammed Ibrahim (holder of Maltese identity Card No. 193399M), a son of Ibrahim Mohammed Salim and Naim Malka, born in Cairo, Egypt on the 9 December 1971 and presently residing at ‘Zistrazza’, Triq il-Pellikan, The Village, San Gwann, be deprived of his Maltese citizenship with immediate effect.

Illi fit-13 ta’ April 2006 huwa kien gie mitlub biex jirritorna lid-Dipartiment ic-certifikat ta’ registrazzjoni tieghu bhala cittadin Malti li kellu n-numru 6378 sabiex dan jigi kancellat.

Illi r-rikorrent kien ipprezenta kawza civili li fiha kien qed jitlob lill-Qorti tiddikjara li l-affidavit ipprezentat minn martu Anna Grech fil-kawza civili fuq imsemmija fih xiehda falza. Difatti, filwaqt li martu Anna Grech fil-Qorti kienet iddikjarat li z-zwieg kien wiehed ta’ konvenjenza, quddiem il-Kumitat ta’ Inkjesta hija kienet iddikjarat li huma kienu zzewgu wara relazzjoni u li damu mizzewgin aktar minn

tlett snin, qasmu l-hajja mizzewga u martu sahansitra qalbet ir-religjon taghha minn Kattolika ghal dik Islamika. Illi ghalhekk is-sentenza tal-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Familja) kienet inkisbet bis-sahha ta' xiehda falza.

Illi barra minn hekk, filwaqt li nghataw ghadd kbir ta' sentenzi li kienu ddikjaraw li z-zwieg li sar kien wiehed ta' konvenjenza ma kienux ittiehdu passi kontra l-irgiel jew nisa kollha citati bhala konvenuti f' dawn il-kawzi.

Illi inoltre, filwaqt li d-Dipartiment tac-Cittadinanza u ta' l-Expatriates jircievi diversi komuniki ta' sentenzi mill-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Familja) li jirrigwardaw zwigijiet ta' konvenjenza, id-Dipartiment ma kienx ha passi kontra l-irgiel jew nisa kollha mharrka bhala konvenuti f'dawn il-kawzi.

Illi d-Dipartiment intimat ilu 'l fuq minn tilet snin ma jmexxi kontra xi ragel jew mara sabiex titnehhielu c-cittadinanza Maltija, u dan minkejja numru kbira ta' sentenzi li ddikjaraw li z-zwieg li sar kien wiehed ta' konvenjenza. Ghall-kuntrarju, id-Dipartiment kien mexxa kontra r-rikkorent sabiex titnehhielu c-citadinanza Maltija minkejja li z-zwieg tieghu ma kienx wiehed ta' konvenjenza.

Illi dan kien jikkostitwixxi trattament diskriminatorju minhabba r-razza, il-post ta' origini u t-twemmin.

Illi minhabba dan, lir-rikorrent kienet tnehhietlu c-cittadinanza tieghu Maltija u huwa kien gie espost ghall-periklu li jitnehha minn Malta.

Illi b'rizultat ta' din id-diskriminazzjoni, ir-rikorrent kien gie assoggettat ghal trattament li persuni ta' deskrizzjoni ohra simili ma kienux gew suggetti ghalih, u dan il-ksur ta' l-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta.

Barra minn hekk, fis-sena 2003 ir-rikorrent kien iltaqa' ma' mara ta' nazzjonalita` Bulgara, Anna Zahariva, u fil-5 ta' Jannar 2005 huma twelditilhom tifla, Jasmine Ibrahim, li hija cittadina Maltija u ta' l-Unjoni Ewropea.

Illi l-konsegwenzi ghar-rikorrent bit-tnehhija tac-cittadinanza Maltija lilu kienu sejrin ikunu ta' pregudizzju kbir ghalih bhala missier Jasmine Ibrahim, kif ukoll ghar-responsabbiltajiet tieghu bhala missier it-tifla. Bit-tnehhija tac-cittadinanza, ir-rikorrent ma kienx se jkun aktar f'pozizzjoni li jgawdi l-hajja tal-fanilja *[family ties]* ma' bintu Jasmine Ibrahim, u dan bi vjolazzjoni ta' l-artikolu 8 tal-Kap 319. Tenut kont tal-fatt li indubbjament kien fl-ahjar interess ta' Jasmine li missierha jibqa' jghix Malta, tali interessi tal-hajja tal-familja jissuperaw il-formalizmu eccessiv manifestat mid-Dipartiment tac-Cittadinanza u ta' l-Expatriates.

Fl-ahharnett, il-fatt li r-rikorrent kien gie arbitarjament imcahhad milli jkollu kopja tad-decizjoni tal-Kumitat ta' Inkjesta kien manifestament ippregudika b'mod determinanti l-jedd fondamentali tar-rikorrent ghal smigh xieraq, in kwantu huwa ma kienx tpogga f'qaghda li jkun jista' jikkontesta mhux biss id-decizjoni li ttiehdet kontra tieghu izda wkoll il-motivazzjoni ghal tali decizjoni.

Illi l-Kumitat ta' Inkjesta kien jikkwalifika bhala organu gudizzjarju ai termini tas-subinciz (1) ta' l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea u ta' l-Artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni u jiddetermina finalment kwistjonijiet dwar il-jeddijiet u obbligi civili tar-rikorrent fir-rigward tat-tnehhija tac-cittadinanza tieghu Maltija.

Konsegwentement, ir-rifjut da parti ta' l-intimati li jaghtu lir-rikorrent kopja tad-decizjoni tal-Kumitat kien jilledi l-Artkolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem dwar smigh xieraq (Kap 319) kif ukoll l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni.

Ir-rikorrent talab lill-Qorti joghgobha taghmel dawk l-ordnijiet, tohrog dawk l-atti u taghti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex twettaq jew tizgura t-twettiq tad-dispozizzjonijiet:

1. ta' l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem (Kap 319, l-Ewwel Skeda) dwar

smigh xieraq u ta' l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta ghar-ragunijiet fuq imfissra;

2. ta' l-imsemmi Artikolu 45 dwar protezzjoni minn diskriminazzjoni minhabba razza, post ta' origini, opinjonijiet politici, kulur jew fidi "li minhabba fihom persuni ta' deskrizzjoni wahda bhal dawn ikunu suggetti ghal inkapacitajiet jew restrizzjonijiet li persuni ta' deskrizzjoni ohra bhal dawn ma jkunux suggetti ghalihom jew ikunu moghtija privileggi jew vantaggi li ma jkunux moghtija lil persuni ta' deskrizzjoni ohra bhal dawn" u

3. ta' l-imsemmi Artikolu 8 tal-Kap 319 dwar il-Konvenzjoni Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem,

billi, fost affarijiet ohra,

a) tiddikjara li t-tnehhija tac-cittadinanza Maltija lir-rikorrent kienet tikkostitwixxi trattament diskriminatorju u saret bi vjolazzjoni ta' l-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni,

b) tiddikjara wkoll li t-tnehhija tac-cittadinanza Maltija lir-rikorrent tikkostitwixxi wkoll vjolazzjoni tad-dritt ghall-hajja tal-familja garantit bl-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea (Kap 319) u

c) tordna li r-rikorrent ghandu jinghata lura c-cittadinanza Maltija.

Bl-ispejjez kontra l-intimati jew min minnhom.

B. RISPOSTA:

Rat ir-risposta ta' l-intimati li eccepew:

Illi l-allegazzjonijiet u l-pretensjonijiet tar-rikorrent kienu kollha infondati fil-fatt u fid-dritt ghar-ragunijiet segwenti:

<u>1. Ebda ksur tal-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta</u>

Ir-rikorrent jallega li huwa kien sofra trattament diskriminatorju mill-intimati u dana bi ksur ta' l-artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta.

Illi l-agir tal-intimati fil-konfront tar-rikorrent kien wiehed ghal kollox legittimu. Id-decizjoni mehuda mill-intimati kienet wahda fit-termini tal-Kap 188 tal-Ligijiet ta' Malta u wara decizjoni moghtija mill-Onorabbli Qorti Civili Prim'Awla fit-30 ta' Marzu, 2004 li kienet iddikjarat iz-zwieg bejn ir-rikorrenti u Anne Grech bhala wiehed null u bla ebda effett legali ***ab inizio*** stante li l-kunsens kien vizzjat peress li z-zwieg taghhom kien wiehed ta' konvenjenza.

Isegwi li l-allegat "perikolu" li r-rikorrent kien ilmenta li llum gie espost ghalih bit-tnehhija tac-cittadinanza Maltija kien konsegwenza ta' l-agir tieghu stess, u li ghaldaqstant ebda tort ma kellu jigi attribwit lill-intimati.

Illi bla predugizzju ghas-suepost, l-intimat Dipartiment tac-Cittadinanza u Expatriates kien ittratta kazijiet ta' zwigijiet ta' konvenjenza li jwasslu ghal hrug ta' ordni biex tigi dipravata c-cittadinanza Maltija fil-konfront ta' diversi persuni, fosthom persuni Egizzjani, Lebanizi, Libjani kif ukoll Inglizi, u dana irrispettivament mir-razza, twemmin u post ta' origini taghhom. Ghaldaqstant l-allegazzjonijiet migjuba fil-konfront ta' l-intimat Dipartiment tac-Cittadinanza u Expatriates illi huwa kien agixxa biss fil-konfront tar-rikorrenti, kif ukoll illi l-ezercizzju ghat-tnehhija sar mill-istess intimati b'mod diskriminatorju jew li kien sar b' mod irregolari, kienu allegazzjonijiet ghal kollox frivoli.

Illi in vista tas-suepost, m'hemm ebda ksur ta' dan l-Artikolu.

2. <u>Ebda ksur tal-Artikolu 6 (1) tal-Konvenzjoni Ewropea u tal-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni</u>

Illi dawn l-Artikoli kienu inapplikabbli ghall-kaz odjern li materja li tirrigwarda cittadinanza hija kwistjoni ta' dritt pubbliku u ghalhekk ma tikkwalifikax bhala "dritt jew obbligu civili" ghal finijiet tal-istess Artikoli.

Illi f'dan il-kuntest, l-intimati ghamlu referenza ghall-kawza fl-ismijiet **Abera Woldo Hiwot et vs Il-Professur Dr**

Henry Frendo et, rikors numru 25/2002/1 deciza minn din il-Qorti diversament preseduta nhar it-18 ta' Novembru 2004, fejn f' pagna 4 l-Onorabbli Qorti tghid hekk:

"Hija gurisprudenza stabbilita li proceduri dwar tkeccija ta' min ma huwiex cittadin tal-pajjiz, ma humiex proceduri li fihom tinghata decizjoni dwar drittijiet civili, u ghalhekk ma ntlaqtux mill-provvedimenti dwar smieh xieraq. Din il-posizzjoni kienet ukoll konfermata b'decizjoni moghtija mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fis-6 ta' Frar 2003 fil-kaz Mamatkulov u Abdurasolovic kontra t-Turkija:

1. The Court reiterates that decisions regarding the entry, stay and deportation of aliens do not concern the determination of an applicant's civil rights or obligations or of a criminal charge against him, within the meaning of Article 6 of the Convention (Maaouia vs. France).

2.Consequently Article 6(1) is not applicable in the instant case""

Illi dawn l-Artkoli kienu wkoll inapplikabbli stante li l-Kumitat ta' Inkjesta ma kenitx la Qorti u anqas awtorita` gudikanti mwaqqfa b'ligi, imma sempliciment Kumitat li jaghmel rakkomandazzjonijiet lill-intimat Ministru ghall-Gustizja u l-Intern wara li jkun sema' lill-partijiet koncernati. Id-decizjoni finali dwar kull kaz hija tal-intimat Ministru li jista' jaghzel li jaccetta jew jirrifjuta r-rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat.

Dan il-punt kien gie deciz mill-Onorabbli Qorti Civili Prim'Awla fil-kawza **Eddie Cachia vs Dr Joseph Galea Debono et,** deciza nhar il-21 ta' Mejju, 1993, fil-konfront tal-Kummissjoni ghall-Investigazzjoni ta' l-Ingustizzji, fejn a fol. 13 l-istess Qorti tghid hekk-:

"Il-Qorti ma tistax taqbel mas-sottomissjoni tar-rikorrent li d-decizjoni jew ahjar ir-rakkomandazzjoni tal-Kummisjoni tammonta ghal '*determination of civil right and obligation'*. Il-Kummisjoni ma tiddetermina ebda dritt jew obbligu fil-konfront tac-cittadin izda tinvestiga biss jekk, indipendentement minn dak id-dritt jew obbligu, l-awtorita` kienet influenzata minn xi pregudizzju u fil-kas li jirrizulta dan il-pregudizzju, taghmel ir-rakkomandazzjoni taghha."

Illi l-awturi **DJ Harris, M O'Boyle & C Warbrick** jghidu li ghal finijiet tal-Artikolu 6 (1) tal-Konvenzjoni-
"an important feature of a tribunal is that it must be competent to take legally binding decisions; the capacity to make recommendations or give advice (even if normally followed) is not enough."
Illi in vista tas-suepost l-intimati ma setghux jitqiesu li kisru ebda dritt ghal smiegh xieraq tar-rikorrenti u lanqas kienu tenuti jghaddu kopja tar-rakkomandazzjoni tal-Kumitat jew ta' xhieda moghtija quddiem l-istess Kumitat lir-rikorrent.
Illi pero' kien gie rivelat ghal kull buon fini li r-rikorrent ricentement kien ghamel talba lill-intimat Ministru sabiex jottjeni kopja tar-rikomandazzjoni tal-Kumitat ta' Inkjesta, liema talba kienet ghadha ma giet komunikata lilu ebda decizjoni dwarha u ghalhekk ir-rikkorent kien zbaljat meta ***a priori*** kien allega rifjut ghat-talba tieghu.
Illi in vista tas-suepost, ghal darb'ohra ma kien hemm ebda ksur ta' dan l-Artikolu.
3. <u>Ebda ksur tal-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea</u>
Illi in kwantu r-rikorrent kien ilmenta li bit-tnehhija tac-cittadinanza Maltija huwa kien sa jsofri ksur ta' drittijiet taht l-Artikolu 8, kien gie rilevat illi l-ghoti jew it-tnehhija tac-cittadinanza ma kienx dritt li johrog mill-Konvenzjoni Ewropea kif kien juri d-dokument mehud mill-Ewwel Volum tal- **Istrasbourg Case Law** anness bhala **Dok AG 1** u ghalhekk l-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni ma setax jigi invokat ghall-kaz odjern.
Illi fi kwalunkwe kas u bla pregudizzju ghas-suepost, kuntrarjament ghal dak li kien qal ir-rikorrent, it-twelid ta' bint ir-rikorrent minn relazzjoni extra-konjugali ma' mara Bulgara ma tattribwixxix ic-cittadinanza Maltija lill-istess wild.
Illi wkoll bla predugizzju ghas-suepost il-fatt innifsu li r-rikorrent kellu tarbija ma kienx jammonta ghal ***"family life"*** kif stabbilit fl-Artikolu 8.

Illi ulterjorment kien gie eccepit li l-obbligu ta' l-Istat huwa li jirrispetta d-dritt ghal hajja familjari u mhux li jikkoncedi d-dritt lil xi persuna li tistabbilixxi hajja familjari f'gurisdizzjoni partikolari. Hekk ir-rikorrent (li tilef ic-cittadinanza Maltija) ma kellu ebda dritt li jippretendi

gewwa Malta hajja familjari ma' mara Bulgara u wild b'cittadinanza mhux Maltija.
Illi l-Konvenzjoni Ewropea lanqas ma kienet tipprotegi d-dritt ta' persuna li tghix fi Stat Membru partikolari.
Illi b'hekk ir-rikorrent ma kellu ebda raguni valida taht il-Konvenzjoni sabiex ikollu "family life" hawn Malta, u di piu` ma kien hemm xejn li jzommu milli jistabilixxi "family life" fi kwalunkwe pajjiz iehor (**Samie El Yeferni v L-Onor. Prim Ministru et, deciza mill-Onorabbli Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali)** datata 28 ta' Gunju, 2005).
Illi in vista tas-suepost, ma kien hemm ebda ksur ta' l-anqas dan l-artikolu.
Illi l-intimati filwaqt li gabu s-suepost a konjizzjoni ta' din il-Qorti, talbu li t-talbiet tar-rikorrent jigu michuda bl-ispejjez kontra tieghu.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet l-abili difensuri.

Ikkunsidrat

C. KUNSIDERAZZJONIJIET:
Illi fis-26 ta' Mejju, 2006 gie deciz li l-partijiet jipprezentaw noti ta' osservazzjonijiet dwar il-kaz dwar l-aspett ta' inapplikabilita` tal-artikoli 6 u 8 tal-Konvenzjoni Ewropea Kap 319 u tal-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni.

Fil-kors tal-kawza irrizulta li:

- Ir-rikorrenti huwa ragel ta' nazzjonilta` egizzjana u fir-rikors ippremetta li bis-sahha ta' zwieg li kellu ma' Anna Grech akkwista c-cittadinanza Maltija. In segwitu z-zwieg tieghu gie dikjarat null mill-Qorti Civili (Sezzjoni Familja). Wara gie nfurmat mid-Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanza u Expatriates bil-hsieb li tinhareg Ordni a tenur tal-Kap 188 tal-Ligijiet ta' Malta sabiex titnehhielu c-cittadinanza Maltija.

- Ir-rikorrent deher quddiem Kumitat ta' Nkjesta li wara li sema` l-kaz ghadda r-rakkomandazzjoni tieghu lill-Ministru ghall-Gustizzja u l-Intern. Illi b'Ordni mahrug

mill-Vici Prim Ministru u Ministru ghall-Gustizzja u l-Intern tnehhiet ic-cittadinanza Maltija lir-rikorrent a tenur tal-Artikolu 14 (1) tal-Kap 188 u bil-possibilta` ghalhekk li huwa jitnehha minn Malta.

- Fil-fehma tar-rikorrent dan jammonta ghal trattament diskriminatorju billi skond ma qal hu gie assoggettat ghal trattament li persuni ta' deskrizzjoni simili ma gewx assoggettati ghalih, u bi ksur tal-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni.

- Semma wkoll li wara kellu relazzjoni extra-konjugali ma' mara Bulgara u kellu tifla, u t-tnehhija tac-cittadinanza maltija u t-tnehhija tieghu minn Malta ser ittelliflu d-dritt li jgawdi r-rabta ta' familja bi vjolazzjoni tal-artikolu 8 tal-Konvenzjoni.

- Sostna wkoll li gie michud milli jinghata kopja tar-Rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat ta' Inkjesta li jammonta ghal nuqqas ta' smiegh xieraq bi ksur tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni.

Ikkunsidrat dwar:

<u>C1. L-applikabilita` o meno tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni</u>

Il-bazi ta' l-eccezzjonijiet tal-intimat hija l-inapplikabilita` ta' dawn l-Artikoli ghal zewg fatturi kif assodati mill-gurisprudenza nostrali u dik tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem u cioe`:

(a) l-ghoti jew it-tnehhija ta' cittadinanza mhumhiex drittijiet li johorgu minn jew li huma protetti mill-Konvenzjoni Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem.

(b) subordinament u bla pregudizzju ghall-punt precedenti, specifikament dwar Artikolu 6 u Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni l-inapplikabilita` taghhom stante li kwistjonijiet dwar cittadinanza ma jikkwalifikawx bhala ***"dritt jew obbligu civili"*** u ulterjorment stante li l-Kumitat ta' Nkjesta la huwa "***Qorti***" u lanqas "***awtorita` gudikanti mwaqqfa b'ligi***" ghall-finijiet tal-istess Artikolu.

Dwar dak li jissemma taht (a) hawn fuq jinghad li l-ghoti jew tnehhija ta' cittadinanza u l-konsegwenti tnehhija ta'

persuna barranija mill-pajjiz m'humiex drittijiet li johorgu mill-Konvenzjoni Ewropea. L-artikolu 6 tal-Kap 319 jghid hekk:
6. (1) Kull decizjoni tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem li ghaliha tkun tapplika dikjarazzjoni maghmula mill-Gvern ta' Malta skond l-Artikolu 46 tal-Konvenzjoni, tista' tigi esegwita mill-Qorti Kostituzzjonali f'Malta, bl-istess mod bhal decizjonijiet moghtija minn dik il-qorti u jigu esegwiti minnha, b'rikors li jsir fil-Qorti Kostituzzjonali u notifikat lill-Avukat Generali, li jkun fih talba li tigi ordnata l-esegwibbiltà ta' dik id-decizjoni.

(2) Qabel ma l-Qorti Kostituzzjonali tiddeciedi talba bhal dik, hija ghandha tezamina jekk id-decizjoni tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem li jkun qed jintalab li tigi esegwita, hijiex wahda li ghaliha tkun tapplika dikjarazzjoni bhal dik imsemmija fis-subartikolu (1).

(3) Il-Qorti Kostituzzjonali ghandha tordna l-esekuzzjoni ta' decizjoni kif imsemmi f'dan l-artikolu jekk issib li din id-decizjoni tkun wahda li ghaliha tkun tapplika dikjarazzjoni msemmija fis-subartikolu (2) ta' dan l-artikolu.

Ukoll il-Kostituzzjoni fl-artikolu 39 (1) u (2) tghid hekk:

(1) Kull meta xi hadd ikun akkuzat b'reat kriminali huwa ghandu, kemm-il darba l-akkuza ma tigix irtirata, jigi moghti smigh xieraq gheluq zmien ragonevoli minn qorti indipendenti u imparzjali mwaqqfa b'ligi.

(2) Kull qorti jew awtorità ohra gudikanti mwaqqfa b'ligi ghad-decizjoni dwar l-ezistenza jew l-estensjoni ta' drittijiet jew obbligi civili ghandha tkun indipendenti u imparzjali; u meta l- proceduri ghal decizjoni bhal dik huma mibdija minn xi persuna quddiem qorti jew awtorità ohra gudikanti bhal dik, il-kaz ghandu jigi moghti smigh xieraq gheluq zmien ragonevoli.

Meta wiehed ihares lejn l-artikolu 1 tal-Konvenzjoni Ewropeja u jezamina l-lista tad-drittijiet u l-libertajiet fundamentali mkien fil-lista ma hemm imnizzel id-dritt tal-ghoti u tnehhija tac-cittadinanza. Din il-lista tidher li hija

wahda tassattiva u ezawrjenti. Infatti fid-decizjoni tal-kaz dwar applikazzjoni numru 11278/84 **Family K and W vs The Netherlands, il-Qorti Ewropeja** qalet hekk:
“It is true that no right of an alien to enter or reside in a particular country, nor a right not to be expelled from a particular country is as such guaranteed by the Convention”.

Ukoll kwistjonijiet dwar cittadinanza ma jikkwalifikawx bhala “dritt jew obbligu civili” ghall-finijiet tal-artikoli 6 tal-Konvenzjoni u 39 tal-Kostituzzjoni.

Fil-kawza **Abera Woldo Hiwot et vs Il-Professur Dr. Henry Frendo et** deciza minn din il-Qorti diversament presjeduta fit-18 ta’ Novembru 2004 (Rikors Numru 25/2002/1) il-Qorti qalet:
“Hija gurisprudenza stabbilita li proceduri dwar tkeccija ta’ min ma huwiex cittadin tal-pajjiz ma humiex proceduri li fihom tinghata decizjoni dwar id-drittijiet civili, u ghalhekk ma ntlaqtux mill-provvedimenti dwar smiegh xieraq. Din il-pozizzjoni kienet ukoll konfermata b’decizjoni moghtija mill-Qorti Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem fis-6 ta’ Frar 2003 fil-kaz Mamatkulov u Abdurasolovic kontra t-turkija:

1. The Court reiterates that decisions regarding the entry, stay and deportation of aliens do not concern the determination of an applicant’s civil rights or obligations of a criminal charge against him, within the meaning of Article 6 of the Convention (Maaouia vs France).
2. Consequently Article 6(1) is not applicable in the instant case”

Il-Qorti thoss li materja dwar cittadinanza hija kwistjoni ta’ dritt pubbliku u ma tikkwalifikax taht “dritt jew obbligu civili” ghall-finijiet tal-artikoli 6 tal-Konvenzjoni u 39 tal-Kostituzzjoni. Dan iwassal li d-decizjoni tal-Vici Prim Ministru u Ministru ghall-Gustizzja dwar cittadinanza tar-rikorrent ma tinkwadrax fl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni minhabba li hija materja ta’ dritt pubbliku. Anqas ma huwa “dritt jew obbligu civili” d-dritt tar-rikorrent li jibqa’ jghix Malta.

Il-Qorti wkoll tirreferi ghall-kazijiet segwenti citati mill-partijiet:

Mamatkulov vs Abdurasolovic v Turkey:

"The Court reiterates that decisions regarding the entry, stay and deportation of aliens do not concern the determination of an applicant's civil right or obligation or of a criminal charge against him, within the meaning of Article 6 of the Convention … Consequently Article 6 (1) does not apply in the instant case."

C.T. v Switzerland:

" … the Commission recalls its case-law according to which a decision as to whether an alien should be allowed to stay in a country or be expelled does not involve either the determination of the alien's right or obligations or of a criminal charge within the meaning of Article 6 para. (Art. 6-1) 1 of the Convention (see No. 8118/77, Dec. 19.3.81, D.R. 25p.105). It follows that this part of the application is incompatible ***ratione materiae*** with the provisions of the Convention within the meaning of Article 27 para. 2 (Art. 27-2) of the Convention."

B.S v Switzerland:

"… the Commission recalls its case-law according to which a decision as to whether an alien should be allowed to stay in a country or be expelled does not involve either the determination of the alien's civil right or obligations or of a criminal charge within the meaning of Article 6 para. (Art. 6-1) 1 of the Convention (see No. 8118/77, Dec. 19.3.81, D.R. 25p.105). It follows that this part of te application is incompatible ***ratione materiae*** with the provisions of the Convention within the meaning of Article 27 para. 2 (Art. 27-2) of the Convention."

F.B.M. v Sweden:

"The Commission recalls, however, that according to its case-law, Article 6 (Art. 6) does not apply to the procedure for expulsion of an alien (see, inter alia, No. 8118/77, Dec.19.3.81, D.R. 25p.105). This complaint is therefore incompatible, ***ratione materiae***, with the provision of the Convention and must be rejected according to Article 27 para. 2 (Art. 27-2) of the Convention."

Ir-rikorrent sostna li hu kien qieghed jibbaza fuq l-effetti u l-konsegwenzi tat-tnehhija tieghu mill-pajjiz jekk din tavvera ruhha. Sostna li hu ma nghatax kopja tar-rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat ta' Inkjesta b'mod li dan jilledi d-dritt fundamentali tieghu ghal smiegh xieraq izda dan fil-fehma tal-Qorti ma jwassalx biex persuna tista' tilmenta minn ksur ta' smiegh xieraq. Din hija rakkomandazzjoni li l-Kumitat jista' jghaddi lill-Ministru u l-fatt li ma jinghatax kopja r-rikorrent ma tammontax ghal vjolazzjoni ta' dan id-dritt.

Gie sollevat ukoll l-aspett li l-Kumitat ta' Inkjesta la huwa ***Qorti*** u anqas ***awtorita` gudikanti mwaqqfa b'ligi*** ghall-finijiet tal-istess artikolu. Permezz ta' Kapitolu 188 artikolu 14(4) gie mwaqqaf il-Kumitat ta' Inkjesta dwar il-privazzjoni ta' cittadinanza Maltija u permezz tal-Avviz Legali 40 tal-1991 gew stabbiliti r-regoli dwar l-istess Kumitat. Il-Kumitat jaghmel rakkomandazzjonijiet lill-Ministru tal-Gustizzja u Intern wara li jisma' l-partijiet koncernati izda ma jiehux decizjoni finali ghax tali decizjoni hija riservata lill-Ministru li jista' jaccetta jew jirrifjuta r-rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat ta' Inkjesta. Huwa veru li l-Ministru responsabbli ta xi setghat, drittijiet jew privileggi ta' Qorti lill-istess Kumitat bhal ma huma li jsejhu x-xhieda, l-ghoti tal-guramenti, astensjoni u rikuza izda dan ma jwassalx ghall-fatt li tali Kumitat jista' jitqies bhala Qorti jew awtorita` gudikanti. Huwa sinifikattiv hafna l-kliem tal-awturi DJ Harris, M O'Boyle & C Warbrick f'pagna 231 fil-ktieb Law Of The European Convention On Human Rights fejn jghidu li ghal finijiet tal-Artikolu 6 (1) tal-Konvenzjoni –
"an important feature of a tribunal is that it must be competent to take legally binding decisions; the capacity to make recommendations or give advice (even if normally followed) is not enough."

Fil-kawza fl-ismijiet **Ernest Balzan vs Kummisjoni Dwar is-Servizz Pubbliku** ta' din il-Qorti kif presjeduta, deciza fl-14 ta' Gunju 2002 (Rik. Nru. 15/01FS) il-Qorti ezaminat l-inapplikabbilita` ta' l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni u ta' l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u dan bazat fuq li l-imsemmija

artikoli mhumiex applikabbli ghall-kaz odjern stante li l-proceduri ta' ghazla ta' kandidati mhumiex proceduri gudizzjarji, u dan riferibbli ghall-Public Service Commission. Inghad:
“Minn ezami ta’ dawn l-artikoli fl-isfond tal-kawza odjerna johorgu cari diversi fatturi:

A. Li fil-Kostituzzjoni l-artikolu 39 (2) jitkellem dwar “Kull qorti jew awtorità ohra gudikanti mwaqqfa b’ligi ghad-decizjoni dwar l-ezistenza jew l-estensjoni ta’ drittijiet jew obbligi civili”. Ta’ min josserva li fl-artikolu 124 tal-Kostituzzjoni dwar it-Tifsir – ma hemmx definizzjoni la ta’ qorti u lanqas ta’ awtorità ohra gudikanti mwaqqfa b’ligi. L-istess kelma u frasi jistabu fis-sub-artikoli (3) u (4) tal-istess artikolu. Izda l-kliem uzat mill-Kostituzzjoni huwa tant car u ma jhalli ebda dubbju ghal xiex qieghed jirreferi – u cioe’ Qorti u certament mhux qieghed jirreferi ghal Public Service Commission jew ghall-Prim Ministru fil-mansjonijiet tieghu ghall-hatriet fic-civil…

C. Mill-Kostituzzjoni stess tohrog car id-distinzjoni bejn qorti u awtorità ohra gudikanti mwaqqfa b’ligi u dan specjalment wara li wiehed jezamina l-artikoli 39 (1) u (2) fejn wahda tirreferi ghal akkuza kriminali waqt li l-ohra tirreferi ghal drittijiet civili u obbligi…

D. Interessanti kien ukoll dak li qalet il-Qorti Kostituzzjonali fil-kawza “Il-Pulizija vs Emmanuel Vella” [28/6/1983] fejn ma qablitx ma’ dak li kienet qalet il-Prim’Awla tal-Qorti Civili fl-interpretazzjoni taghha tal-kelma qorti minhabba li kienet wisq wiesgha u inkludiet kull forma ta’ Tribunal u awtorita’ fejn hemm decizjonijiet. Dak il-kaz kien jikkoncerna l-Price Control Board u kien hemm decizjoni li l-Bord ma kienx indipendenti u ghalhekk kontra l-Kostituzzjoni. Izda l-Qorti Kostituzzjonali hasset li billi l-Bord kien riferut bhala Qorti fl-Avviz Legali 8 tal-1982 wiehed dejjem ried ihares lejn l-artikolu 39 (1) tal-Kostituzzjoni. Ghalhekk tribunal “de quo” mhux Qorti ghall-iskop tal-artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni. Ghalhekk mhux kompetenti biex u ma ghandux gurisdizzjoni jiddeciedi offizi kriminali li kien akkuzat bihom Vella. Ara wkoll kaz simili ta’ Coreschi vs Kummissarju tal-Pulizija et

[21/7/1989] fejn il-Qorti qiset li l-Kummissarju tal-Pulizija ma setax jigi kkunsidrat qorti u ghalhekk ir-Reolament 23 tal-Motor Vehicles Act 1948 kien jikser il-Kostituzzjoni. Ebda persuna ma tista' tigi kkundannata b'penali kriminali sakemm mhux f'qorti ta' natura kriminali li jkun presedut minn Magistrat jew Imhallef…

F. Fil-kawza deciza mill-Qorti Kostituzzjonali fit-13 ta' Gunju, 1988 fl-ismijiet Rose Anne Galea vs Onor Prim Ministru et [Vol LXXII-I-26] il-Qorti Kostituzzjonali qalet:
"Il-Bord ta' dixxiplina m'ghandu f'dan l-istadju ebda funzjoni li jinvestiga l-allegazzjoni li kien hemm vjolazzjonijiet tal-Kostituzzjoni jew tal-Ewwel Skeda tal-Att XIV tal-1987 da parti tal-Bord tal-Inkjesta, liema allegazzjoni tifforma l-meritu tal-kawza izda l-funzjoni tieghu hija li jezamina l-fatti tal-kaz u li a bazi ta''dawn il-fatti jasal ghall-konkluzzjonijiet tieghu dwar dak li qed jigi migjub kontra r-rikorrenti".

G. Fil-kawza deciza mill-Qorti Kostituzzjonali Antonia Bartolo et nomine vs Onor Prim Ministru et deciza fid-29 ta' April, 1996 [spiss riferuta bhala l-kaz tal-Piper Lance li telaq mit-Tunezija ghal Malta] gie ritenut li dak il-Bord la kien qorti u lanqas ta' awtorità ohra gudikanti mwaqqfa b'ligi. Din kienet inkjesta amministrattiva.

H. Fil-kawza fl-ismijiet Eddie Cachia vs Dr Joe Galea Debono et [deciza fil-21 ta' Mejju, 1993] il-Qorti Kostituzzjonali waslet ghall-konkluzjoni li l-Kummissjoni ghall-Investigazzjoni ta' Ingustizzji ma setghetx titqies bhala qorti ghall-iskop tal-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni u dan wara li qalet li qorti trid tkun indipendenti u imparzjali u s-smiegh isir fil-pubbliku; u li l-persuna koncernata jrid ikollha l-opportunita' li ggib l-provi kollha; irid ikollha l-poter li tiddetermina l-ezistenza u l-kobor ta' dritt civili jew obbligu jew l-ezistenza ta' reat. Il-Qorti Kostituzzjonali kienet waslet ghall-konkluzjoni li l-Kummissjoni ma kinitx stabbilita biex tiddecidi dwar drittijiet civili u obbligi izda li tinvestiga ilmenti maghmulin minn rikorrent li jhoss li jkun baghta ingustizzja maghmula mill-Gvern. Ara wkoll fuq il-Kummissjoni Antoine Tagliaferro et vs l-Onor Prim Ministru [5/10/95 mill-PA]

fejn gie ribadit l-istess principju li l-Kummissjoni ma kellix poter li taghti decizjoni finali vinkolanti u li kull ma kienet taghmel taghti parir. Fil-kummissjoni l-proceduri ma kienux isiru fil-pubbliku; m'hemmx kontestazzjoni bejn il-partijiet u l-partijiet ma jidhrux f'sistema avversarja…"

Ghalhekk jidher car li taht dawn l-artikoli ma jistax jinsab ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrent anke jekk il-Ministru jaghzel li jsegwi r-rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat ta' Inkjesta.

Inoltre r-rikorrent ilmenta dwar il-ksur tal-artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropeja izda l-artikolu 8 ma jistax jigi invokat ghall-kaz in ezami minhabba dak li nghad aktar 'il fuq li l-ghoti jew tnehhija tac-cittadinanza mhux dritt li johrog mill-Konvenzjoni Ewropeja.

Il-fatt li r-rikorrent kellu tifla minn relazzjoni extra-konjugali ma' mara Bulgara b'ebda mod ma jwassal ghal xi dritt tar-rikorrenti biex hu jakkwista c-cittadinanza Maltija. ***Family life*** kif stabbilita fl-artikolu 8 ma tigix bazata fuq il-fatt li bniedem ikollu tarbija u ma jintitolahx ghal dritt ta' cittadinanza. Il-fatt li huwa jghix ma' mara Bulgara f'Malta u kellu tifla minnha certament ma jwassalx ghad-dritt tac-cittadinanza bazat fuq hajja familjari. Jista' wkoll jistabbilixxi l-***family life*** tieghu f'pajjiz iehor. Ara f'dan ir-rigward **Samir El Yeferni v L-Onor. Prim Ministru et** deciza mill-Onor. Qorti Civili (Sede kostituzzjonali) fit-28 ta' Gunju 2005.

Dan iwassal li m'hemm ebda ksur tal-artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropeja.

E. KONKLUZJONIJIET:

Ghal dawn il-motivi tilqa' l-eccezzjonijiet bazati fuq l-artikolu 6 u 8 tal-Konvenzjoni u 39 tal-Kostituzzjoni. Jifdal biss li jigi ezaminat l-ilment taht l-artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, u ghal dan l-iskop tiddifferixxi r-rikors ghad-29 ta' Marzu 2007 fl-10.30 a.m.

< Sentenza In Parte >

---------------------------------TMIEM---------------------------------